

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE

Komisija za varstvo gorske narave

**UPRAVLJALSKI IZZIVI PRI UPRAVLJANJU S
PLANINSKO POTJO RIBČEV LAZ-RJAVA
SKALA (št. 566)**

Seminarska naloga
(Izobraževanje za Varuha gorske narave; 2017)

Mentorica:
Marjeta Keršič Svetel

Avtorica:
Urška Pišek

KAZALO

KAZALO	1
KAZALO SLIK.....	1
UVOD	2
PLANINSKA POT št. 566, RIBČEV LAZ-RJAVA SKALA	4
UPRAVLJANJE.....	8
RAZPRAVA	18
ZAKLJUČEK.....	20
VIRI.....	21

KAZALO SLIK

Slika 1: Zemljevid poti	4
Slika 2: Višinski profil poti Rjava skala-Ribčev laz.....	4
Slika 3: Satelitiski posnetek območja in potek poti.....	6
Slika 4: Varstvena območja z označenim mirnim območjem v Triglavskem narodnem parku	7
Slika 5: Natura 2000 na območju poti Ribčev laz-Rjava skala	7
Slika 6: Pregled gozdnogospodarskih območij in enot na področju poti Ribčev laz-Rjava skala.....	11
Slika 7: Slika katastrskega stanja ter ekološke funkcije gozdov na območju poti Ribčev laz-Rjava skala.....	12
Slika 8: Prikaz prometnic v osrednjem območju, na katerih je dopustna vožnja s kolesi	19
Slika 9: Conacija gozdnega prostora	19

UVOD

V seminarski nalogi se bom dotaknila nekaterih izzivov, ki se lahko pojavijo ob upravljanju s planinsko potjo št. 566 Ribčev laz–Rjava skala. Zato moram razjasniti nekaj osnovnih pojmov, ki jih bom omenjala v nalogi.

Kaj je upravljanje?

Upravljanje je proces odločanja, načrtovanja, osmišljanja, usmerjanja, razporejanja organizacijskih resursov (virov), vodenja ter nadzora in vrednotenja izvajanja različnih aktivnosti. Poznamo različne tipe upravljanja. Upravljanje s človeškimi viri, upravljanje s podjetji, s financami, z znanjem, z organizacijami in društvi, praktično z vsako stvarjo se tako ali drugače upravlja. Z neko stvarjo, organizacijo upravlja upravljalet, ki svoje delo upravlja na podlagi upravljalkega načrta. Kakšen bo rezultat upravljanja, je odvisno od tega, kako dobro imamo razdelan upravljalkega načrt in kako je nato le ta izveden. Pri tem so pomembne predvsem štiri glavne funkcije upravljanja: organiziranje, načrtovanje, vodenje in nadzor. Vsaka od funkcij predstavlja mali košček v veliki sestavljanke, in bolj ko imamo funkcije natančno določene, bolje se ti prilegajo drug drugemu in uspešnejše je upravljanje.

Kaj je planinska pot in zakaj upravljanje s planinskimi potmi?

Planinska pot je ozek pas zemljišča, praviloma v gričevnatem, hribovitem ali goratem svetu, namenjen za hojo, tek ali plezanje, ki je lahko obstoječa pešpot ob javni prometni površini, poljska pot ali ustrezna gozdna prometnica, lahko pa je tudi samostojna, praviloma največ en meter široka in le v nujnih primerih z naravnim materialom utrjena pohodna trasa. Je planinski objekt, ki ga je zgradila, ga vzdržuje in označuje planinska organizacija. Je javna in po njej hodimo na lastno odgovornost. Skrbnik planinske poti je planinsko društvo, ki v skladu z Zakonom o planinskih poteh vzdržuje in označuje planinsko pot ter s tem zagotavlja njeno nemoteno in varno uporabo.

Na papirju zveni vse lepo in prav. Do problema pride, ko se s papirja preselimo v naravo. Tam ugotovimo, da pot ni na papirju. Da poteka v naravi, ima svoj začetek in konec, vmes pa je mnogo stvari, ki so del nje in nanjo vplivajo. Tako je pot življenjski prostor rastlin in živali, lahko ga le prečka ali njihov življenjski prostor celo razdeli. Na njeno traso vplivajo geomorfološke značilnosti okolja, v katerem leži, preči zemljišča različnih lastnikov, uporabljajo jo različne interesne skupine, poteka lahko po (za)varovanih območjih ali pa ima pomen za kulturno dediščino nekega kraja. Skupek vseh teh dejavnikov nato vpliva na način, kako upravljamo oziroma naj bi upravljali s posamezno planinsko potjo. Danes se s planinskimi potmi še ne upravlja, pač pa za njih le skrbi, se pa zato upravlja s številnimi tematskimi potmi (npr. poti naravne dediščine, kulturno-etnološke poti).

Dejansko se problem pojavi že tu, ker ne vemo, kdo sploh lahko upravlja s planinskimi potmi. Lastniki? Planinska zveza Slovenije skupaj s skrbniki poti? Skrbniki poti sami? Turistične organizacije? Različne interesne skupine? Zavarovana območja in njihovi upravljalci? Kako določiti upravljalca planinske poti oz kdo ga določi? V pravno urejeni državi upravljalce izbira lastnik z bolj ali manj javnimi razpisi, vendar kdo sploh je lastnik planinske poti? In kakšne so naloge, dolžnosti in pravice lastnika poti? Dejstvo je, da lastništvo planinskih poti ni pravno razrešeno. V priročniku za markaciste navajajo, da je planinska pot glede na lastništvo:

- last planinske organizacije, če je tako zapisano in urejeno v zemljiški knjigi,
- zasebna lastnina, hoja po njej je urejena z dogovorom (pisno soglasje),
- javna lastnina (državna, občinska, vaška, gozdarska).

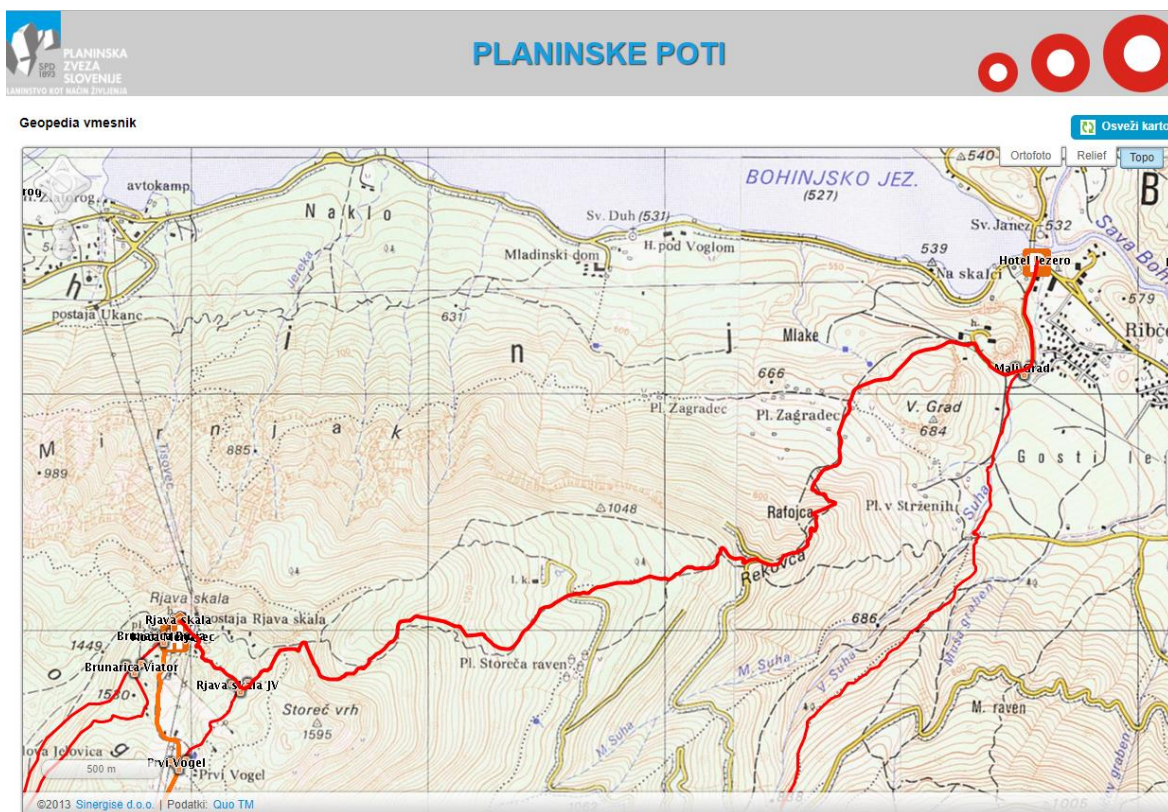
Vendar v praksi temu ni tako. Planinska pot je v svoji osnovi javna dobrina, katere uporaba je omogočena vsakemu, urejanje in skrb zanjo pa sta s soglasjem lastnika dovoljena planinskim društvom, ki so skrbniki posamičnih poti. Vpis površin planinskih poti kot neplodnih zemljišč se v praksi ne izvaja.

K temu svoj »piskrček« prisloni še zelo razpršena zakonodaja, ki obravnava to področje, in kaos je popoln. Imamo namreč krovni zakon, ki ureja področje varstva narave – Zakon o varstvu okolja (ZVO-1), temu sledi Zakon o ohranjanju narave (ZON), planinske poti ureja Zakon o planinskih poteh (ZplanP). Posameze segmente, ki se tudi tičejo tega področja, najdemo še v Zakonu o gozdovih, Zakonu o varstvu kulturne dediščine, Zakonu o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1) in številnih uredbah – npr. Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah, Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah itd.

PLANINSKA POT št. 566, RIBČEV LAZ-RJAVA SKALA

Opis poti

Pot št. 566 Ribčev laz-Rjava skala, odsek G2719, se začne pri hotelu Bellevue in vodi do zgornje postaje nihalke na Voglu.

Slika 1: Zemljevid poti, vir: <http://www.planinske-poti.si/>

Slika 2: Višinski profil poti Rjava skala-Ribčev laz, vir: Geopedia

Malo pred hotelom Bellvue oznake za Rjavo skalo, Vogel in Šijo usmerijo levo na široko pot, ki se že kmalu razcepi na dva dela. Planinska pot vodi po desni markirani poti, ki po krajšem vzponu pripelje na rob večjega travnika.

Pot se nato vrne v gozd in se na naslednjem razpotju nadaljuje rahlo levo (smer Vogel), tu pot preide iz kolovoza v pešpot, ki se vzpenja do manjšega travnika, ki ga nato ob robu tudi prečka. Nad travnikom se pot nadaljuje v gozdu, kjer se prične postopoma strmeje vzpenjati. Nekaj časa se razmeroma strmo vzpenja skozi gozd, nato pa se le-ta razredči in pot se ponovno razširi v kolovoz ter le nekaj metrov naprej v makadamsko cesto. Pot sledi cesti v levo, kakih 30 m, nato pa se odcepi desno na pešpot, ki se strmo vzpne skozi gozd. Tu pot seka nova, široka, traktorska vlaka. Nekaj 100 m višje se pot ponovno priključi traktorski vlaki, ki se kmalu razcepi na dva dela. V tem območju so letos (letu 2017) močno sekali in izkrčili velik del smrekovega gozda. Pot poteka po desni markirani poti, ki kmalu pripelje do gozdne ceste, ki pripelje iz planine Storeč in vodi do lovske kočice, katero pa le prečimo. Pot nato vodi skozi starejšo poseko v strnjen gozd, skozi katerega se kar nekaj časa vzpenja. Više pot polkrožno preči manjšo plazovito krnico pod Storečim vrhom. Na drugi strani krnice se pot strmo vzpne na planoto Vogel. Nato pot sprva poteka nad skalnim robom (tu se nahaja tudi razgledna točka), kmalu pa se usmeri rahlo v notranjost ter z nekaj krajšimi spusti in vzponi pripelje v neposredno bližino smučišča. Nekoliko naprej se pot razcepi na dva dela, v levo se odcepi pot na Šijo, desno pa do Ski hotela na Voglu (Rjava skala).

Značilnosti poti

Neživa narava

Na celotnem območju Julijskih Alp sta najpomembnejši kamnini, ki gradita podlago, apnenec in dolomit. To karbonatno podlago nato prekriva tanjša plast rendzine, prsti, ki nastane s preperevanjem karbonatne podlage in humusnih ostankov pod vplivom vode. Značilnost take prsti je, da slabo zadržuje vodo in je neenakomerno globoka, saj je v kotanjah in na uravnavah globlja kot na strminah.

V območju, kjer leži pot, prevladuje alpsko podnebje z mrzlimi zimami in kratkimi poletji, na katerega vpliva ostrejša celinsko podnebje osrednjega dela Slovenije. Temu primeren je tudi vodni režim, ki je po svojih značilnostih snežno-dežni, vendar pa zadnja leta, zaradi ogrevanja ozračja, le-ta prehaja v dežno-snežni padavinski vodni režim.

Te značilnosti naredijo podlago zelo nestabilno in zelo občutljivo na druge zunanje dejavnike, predvsem padavinske vode, ki odteka po površini in povzročajo erozijo tal ter mehansko obrabo.

Živa narava

Območje ob poti je povečini gozdnato. V spodnjem delu poti prevladuje združba alpskega bukovega gozda s trlistno vetrnico, više ob poti pa se bukov gozd umika obsežnim sestavam smrekovih gozdov, ki so posledica preteklega gospodarjenja z gozdom in so kot taki gospodarsko zelo privlačni. Pot v spodnjem delu vodi tudi mimo dveh manjših travnikov, pri čemer je zgornji namenjen čebelarstvu.

Geopedia vmesnik

Osvetli karto

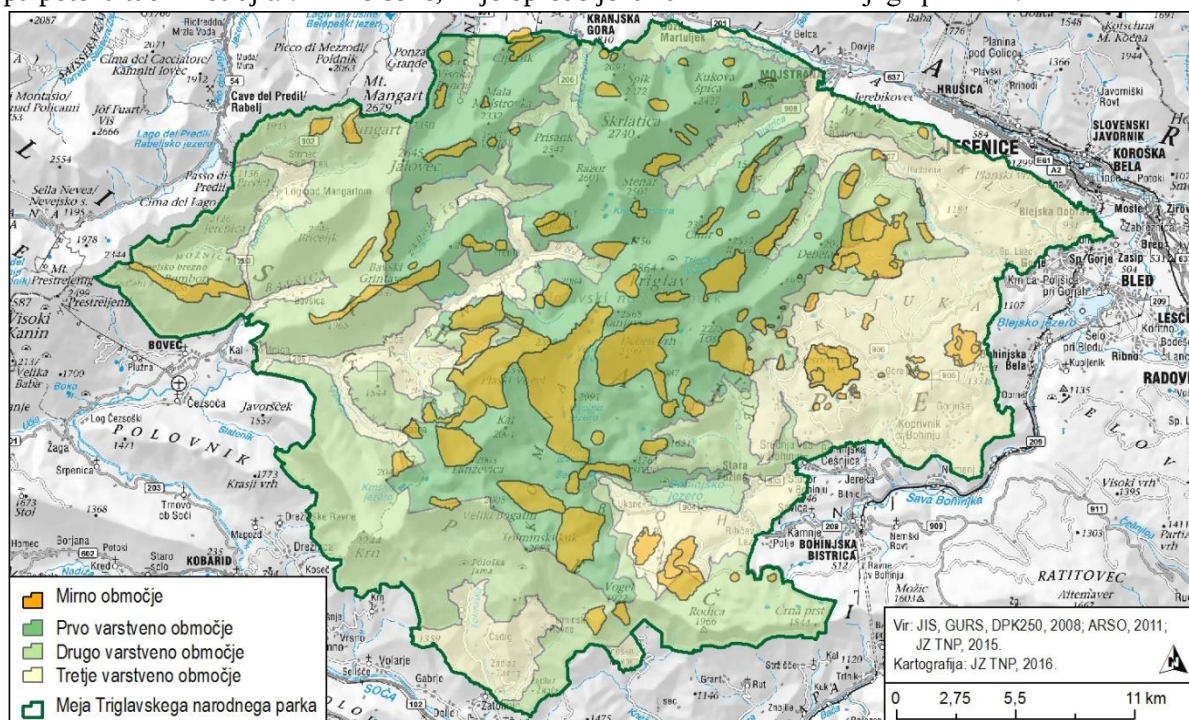

Slika 3: Satelitski posnetek območja in potek poti, vir: <http://www.planinske-poti.si/>

Zoogeografsko je to območje bioma iglastih gozdov borealnega tipa z značilnimi predstavniki, kot so planinski pupek (*Mesotriton alpestris*), planinski zajec (*Lepus timidus*), gams (*Rupicapra rupicapra*), ruševca (*Tetrao tetrix*) in divji petelin (*Tetrao urogallus*).

Varovana območja

Planinska pot leži v celoti v tretjem varstvenem območju Triglavskega narodnega parka, del trase pa poteka tudi znotraj t.i. mirne cone, ki je opredeljena zaradi rastišča divjega petelina.

Slika 4: Varstvena območja z označenim mirnim območjem v Triglavskem narodnem parku, vir: Upravljalški načrt Triglavskega narodnega parka

Prav tako pot poteka po varovanem območju Natura 2000.

Slika 5: Natura 2000 na območju poti Ribčev laz-Rjava skala (zeleno – območje, določeno na podlagi direktive o pticah; rdeče – območja, določena na podlagi direktive o habitatih), vir: Atlas okolja, ARSO

UPRAVLJANJE

Za upravljanje, v tem primeru poti oz. območja, po katerem pot teče, je potrebo imeti znanega oziroma določenega upravljalca in izdelan upravljalški načrt. Ker za poti (še) nimamo izdelanih upravljalških načrtov, na naslednjih straneh povzemam ključne točke upravljalških načrtov vseh upravljalških vidikov, ki se tičejo planinske poti Ribčev laz-Rjava skala.

UPRAVLJANJE VAROVANIH OBMOČIJ

IUCN oziroma Svetovna zveza za varstvo narave je organizacija, katere poslanstvo je vplivati, spodbujati in pomagati družbam po vsem svetu, ohraniti celovitost in raznovrstnost narave ter zagotoviti, da je kakršnakoli raba naravnih virov pravična in trajnostna.

Območje, kjer leži pot, Triglavski narodni park, se po smernica IUCN opredeljuje med zavarovana območja v kategoriji II in V.

II. kategorija zavarovanega območja - Narodni park

Narodni park je naravno območje kopnega, ki je (a) določeno za zaščito ekološke celovitosti enega ali več ekosistemov za sedanje in prihodnje generacije, (b) izključuje izkoriščanje ali okupacijo, ki je škodljiva za namene določitve območja in (c) zagotavlja temelje za duhovno, znanstveno, izobraževalno, rekreativno priložnost za obiskovalce, ki morajo biti okoljsko in kulturno združljivi.

Smernice IUCN za upravljanje z območji v II. kategoriji :

- varovanje naravnih območij nacionalnega in mednarodnega pomena za duhovne, znanstvene, izobraževalne, rekreacijske ali turistične namene;
- ohranjanje naravnega stanja, reprezentativnih primerov fiziografskih regij, biotske skupnosti, genskih virov in vrst z namenom zagotavljanja ekološke stabilnosti in raznolikosti;
- upravljanje obiska za izjemne in veličastne vrednote ter izobraževalne, kulturne in rekreacijske namene na ravni, ki ohranja območje v naravnem ali naravi bližjem stanju;
- odstranjevanje škodljivega označevanja in preprečevanje izkoriščanja naravnih vrednot;
- sposhtovanje in vzdrževanje ekoloških, geomorfoloških, svetih ali estetskih lastnosti, ki so upravičene imenovanja vrednota;
- upoštevanje potreb avtohtonih prebivalcev, vključno z uporabo virov za preživljanje, če le-ti ne bodo negativno vplivali na druge cilje upravljanja.

V. kategorija - Zavarovana krajina

Zavarovana krajina je površina kopnega, kjer je interakcija ljudi in narave sčasoma ustvarila območje posebnega značaja z znatno estetsko, ekološko in/ali kulturno vrednostjo ter visoko biotsko raznovrstnostjo. Ohranjanje celovitosti te tradicionalne interakcije je ključnega pomena za zaščito, vzdrževanje in razvoj takšnega območja.

Cilji IUCN pri upravljanju z območji v V. kategoriji:

- ohranjati usklajeno interakcijo narave in kulture z varstvom krajine in nadaljevanje tradicionalne rabe zemljišč, gradbene prakse ter socialne in kulturne dediščine
- podpirati načine življenja in gospodarske dejavnosti, ki so v skladu z naravo in ohranjanjem socialno in kulturno strukturo zadevnih skupnosti;
- ohraniti raznolikost pokrajine in habitata ter z njim povezanih vrst in ekosistemov
- odpraviti, kjer je to potrebno, in potem preprečiti, uporabo zemljišč in dejavnosti, ki so neprimerne v svojem obsegu in / ali značaju;

zagotoviti možnosti za javno uživanje z rekreacijo in turizmom, ki ustrezajo vrsti in obsegu lastnosti območja;
spodbujati znanstvene in izobraževalne dejavnosti, ki bodo prispevale k dolgoročni blaginji prebivalstva in razvoju javne podpore za varstvo okolja območja;
prinašati koristi in prispevati k blaginji lokalne skupnosti z zagotavljanjem naravnih proizvodov (kot so gozdarski in ribiški proizvodi) ter storitve (na primer čista voda ali dohodek, ki izhajajo iz trajnostnih oblik turizma).

UPRAVLJANJE OBMOČJA Z VIDIKA TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA

Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1) nalaga upravljalcu, Javnemu zavodu Triglavski narodni park, pripravo upravljalkega načrta. Ta je bil sprejet maja 2016, za obdobje od leta 2016 do leta 2020. V njem so določeni dolgoročni in operativni cilji in naloge ter predvidene aktivnosti za področje ohranjanja narave in naravnih virov, ohranjanja kulturne dediščine in kulturne krajine, ohranjanja poselitve in trajnostnega razvoja, obiskovanja in doživljanja ter skupine podporne aktivnosti za učinkovito izvajanje vseh področij.

V načrtu upravljanja so v skladu z ZTNP-1 podrobneje predstavljeni posamezni varstveni režimi, predvsem njihove prostorske, časovne in vsebinske omejitve. Tako je na območju mirne cone (območja, pomembna za varstvo prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter habitatnih tipov) prepovedano izvajanje dejavnosti in ravnanj v nasprotju z umestitvijo in opredelitvami, določenimi v prilogi Upravljalkega načrta Triglavskega narodnega parka. Tako je na primer na območju Storeča dovoljena hoja in uporaba izključno označenih obstoječih planinskih poti, mulatjer in poti, katerih uporabo dovoli javni zavod; hkrati pa je na tem območju prepovedano jadrarno padalstvo, vključno z vzletanjem, letenjem po koridorjih in pristajanjem.

Splošno gledano glede turizma se preprečuje vse oblike turizma, ki zaradi svojega obsega, lokacije ali načina izvajanja povzročajo nesprejemljive posledice na naravo in kulturno dediščino. Hkrati pa je potrebno povsod, kjer je ustrezno, smiselno in obstaja podjetniški interes, parkovno infrastrukturo (informativne točke, parkirišča, razgledišča) nadgraditi s turistično ponudbo, katere cilji so povečanje ozaveščenosti, izboljšanje ponudbe za turiste in obiskovalce ter omogočajo prihodke in zaposlitev lokalnemu prebivalstvu.

Planinstvo v upravljalškem načrtu ostaja tudi v prihodnosti pomembna prostočasna, gospodarska, raziskovalna, naravovarstvena, zaščitno-reševalna, humanitarna in kulturna dejavnost. Pri tem podaja nekatere splošne usmeritve:

Obiskovalce se ozavešča o pomenu in občutljivosti visokogorskih ekosistemov ter usmerja v manj obremenjena in manj ranljiva območja.

Pomembno je ozaveščati o negativnih vplivih uporabe bližnjic in brezpotij.

Za obiskovanje gora se uporabljajo planinske poti. Hoja po brezpotjih ali uporaba starih – deloma tudi opuščenih – lovskih stez se ne spodbuja, v mirnih območjih pa ni primerna.

Zatečena ali načrtovana dvo- ali večnamenska raba planinskih poti (npr. dostopi do pašnih planin, spravilo lesa, kolesarjenje, ježa, tematske poti) je dopustna le na podlagi obveznega sodelovanja in usklajevanja s PZS oziroma planinskimi društvi, ki upravljajo planinske poti. Pri tem je treba upoštevati izvajanje dejavnosti čez vse leto, presojati vrste in obseg vplivov na gorsko okolje (mirna območja) ter oblikovati režim uporabe za izvajanje in umeščanje teh.

Urejanje, vzdrževanje in opremljanje se izvajajo skladno s pravilnikom in doktrino urejanja planinskih poti, vključno z izvedbo ukrepov za preprečevanje oziroma ublažitev potne erozije in primerno odvodnjavanje.

V upravljalnem načrtu posebej izpostavijo poti, ki so namenjene doseganju ciljev narodnega parka. To je sistem poti, ki so del osnovne infrastrukture za obiskovanje narodnega parka in so namenjene doseganju ciljev narodnega parka. Pomembno je, da poti in njihova raba ne ogrožajo naravovarstvenih ciljev ter omogočajo varen dostop, obiskovanje in ogledovanje narodnega parka. Presoja ustreznosti mreže poti, ki so del osnovne infrastrukture za obiskovanje narodnega parka in so namenjene doseganju ciljev narodnega parka, bo javni zavod izvedel na podlagi naslednjih izhodišč: Gradnja novih poti v prvem in drugem varstvenem območju ni dovoljena. Dopustni sta nadelava in ureditev tematskih poti v tretjem varstvenem območju.

Pripravili naj bi tudi akcijski načrt upravljanja športnih in rekreacijskih dejavnosti na območju narodnega parka. Z njim naj bi se opredelili predlogi ukrepov in rešitev za usmerjanje, omejevanje in upravljanje športnih in rekreacijskih dejavnosti v narodnem parku, ki so na območju parka močno razširjene, vsako leto naraščajo in so zelo raznovrstne. Vpliv vseh športnih in rekreacijskih dejavnosti na sestavine žive in nežive narave se ureja z omejevanjem dejavnosti v t. i. mirnih območjih, ki so določena v NU.

V ZTNP-1 so posamezne športno-rekreacijske dejavnosti (gorsko kolesarjenje, jadrarno padalstvo in športno-rekreacijske dejavnosti na vodotokih) urejene z varstvenimi režimi, s katerimi se upravljavcu nalaga njihova podrobnejša ureditev.

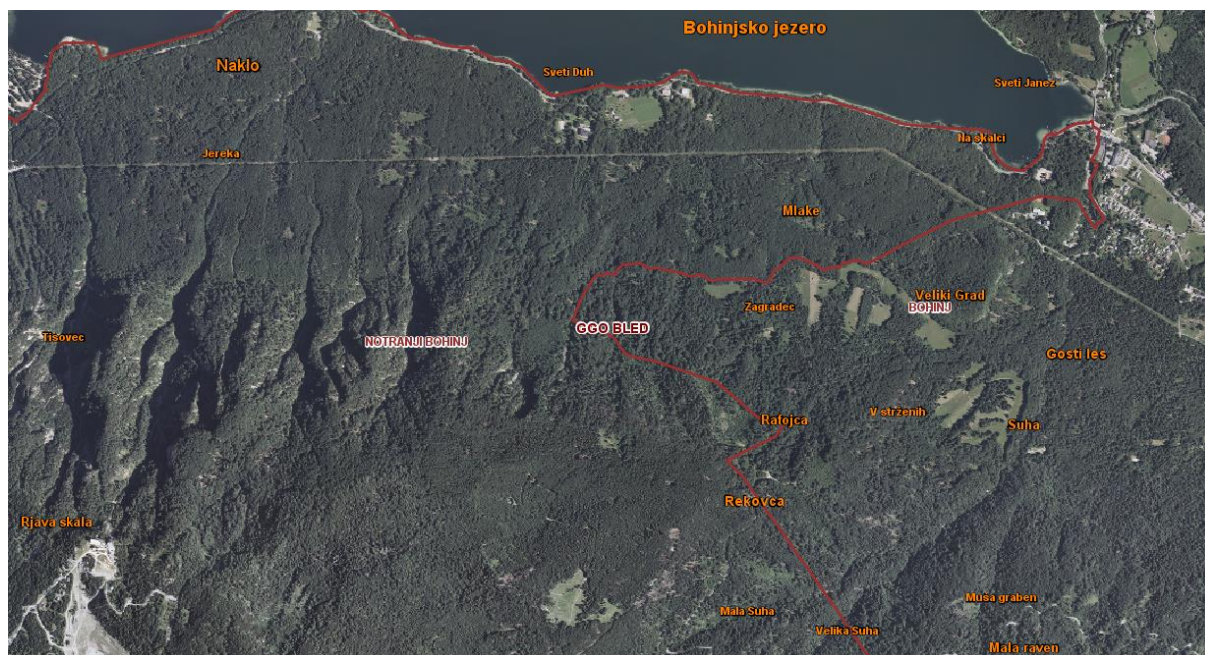
Območje Vogla je v upravljalnem načrtu Triglavskega narodnega parka omenjeno predvsem v posebnih usmeritvah za prostorske ureditve državnega pomena, kjer ta nalaga prednostno pripravo predloga za začetek postopka priprave za Državni prostorski načrt Vogel. Poleg tega pa pravi, da so na območju rekreacijskega središča Vogel dopustne širitve.

UPRAVLJANJE Z GOZDOVI

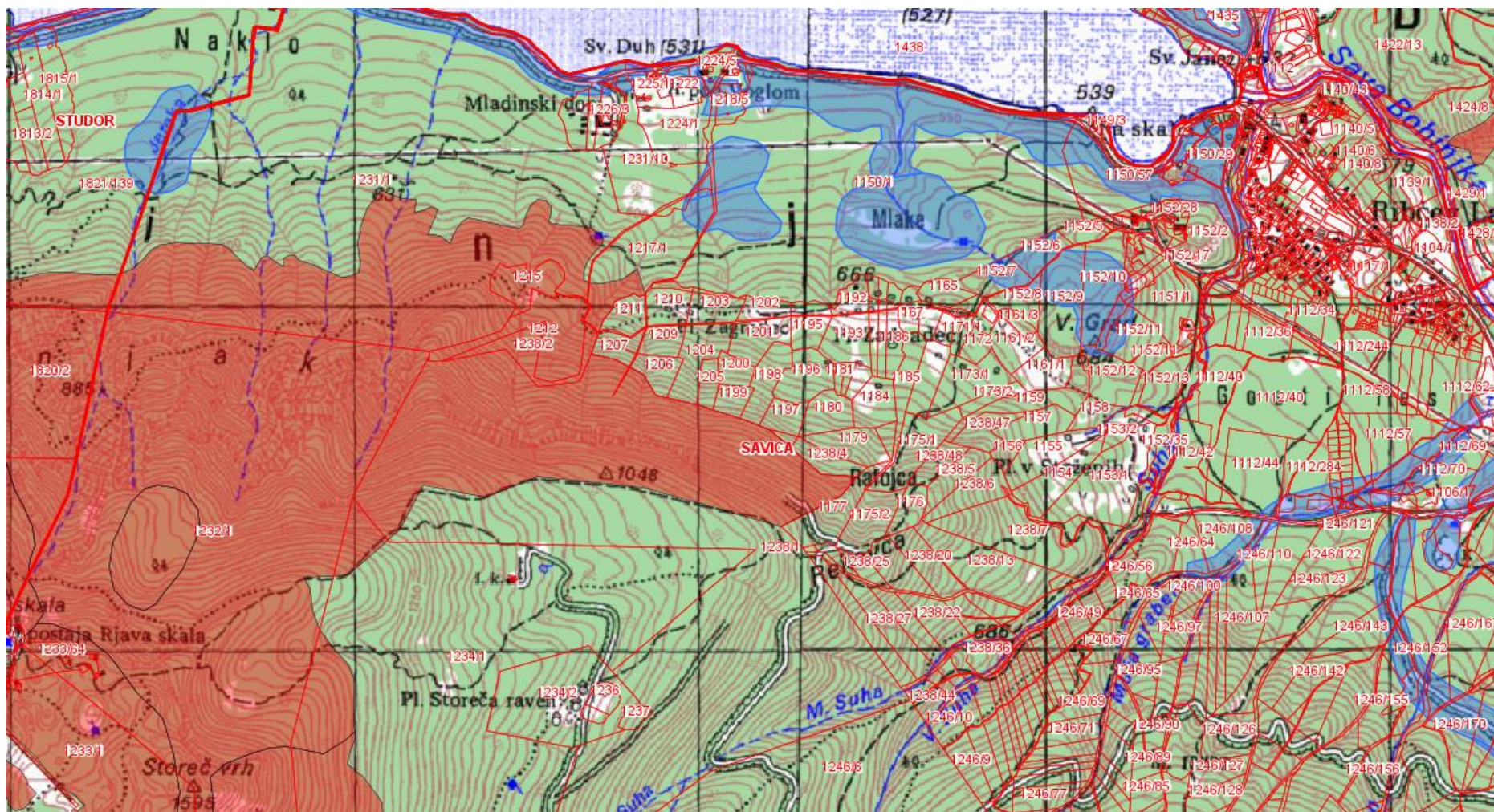
Za lastnika ima gozd čisto praktičen pomen, zagotavlja mu določen denarni donos oz. prihodek, saj je vir lesa za prodajo in za kurjavo. Hkrati pa ima gozd velik pomen za celotno prebivalstvo zaradi svojih vplivov na okolje in življenje. Prav zato je pomembno trajnostno in strokovno upravljanje gozda.

V Sloveniji področje gozda ureja Zakon o gozdu (ZG). Ta zakon ureja varstvo, gojenje, izkoriščanje in rabo gozdov ter razpolaganje z gozdovi kot naravnim bogastvom s ciljem, da se zagotovijo trajnostno sonaravno ter večnamensko gospodarjenje v skladu z načeli varstva okolja in naravnih vrednot, trajno in optimalno delovanje gozdov kot ekosistema ter uresničevanje njihovih funkcij. Zakon tudi določa, da je lastnik dolžan gospodariti z gozdovi v skladu s predpisi, z načrti za gospodarjenje in upravnimi akti, izdanimi po Zakonu o gozdovih. Zato država pripravi načrte za gospodarjenje z gozdovi (ti so: gozdnogospodarski in lovskoupravljalni načrti območij (GGO), gozdnogospodarski načrti gozdnogospodarskih enot (GGE) ter gozdnogojitveni načrti.

V praksi to pomeni, da z gozdom upravljajo lastniki gozda, pri pravilnem upravljanju pa jim pomaga javna gozdarska služba.

Slika 6: Pregled gozdnogospodarskih območij in enot na področju poti. Območje poti Ribčev laz-Rjava skala spada v Gozdnogospodarsko območje Bled (GGO Bled), pri čemer njen začetek leži v Gozdnogospodarski enoti Bohinj (GGE Bohinj), njen konec in večji del poti pa v GGE Notranji Bohinj, vir: <http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>

Slika 7: Slika katastrskega stanja ter ekološke funkcije gozdov (modra barva - hidrološka; rdeča barva - varovalnje gozda in sestojev) na območju poti Ribčev laz-Rjava skala. Vir: prostorski pregledovalnik ZGS (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>)

UPRAVLJANJE Z VIDIKA SMUČIŠČA VOGEL IN BIKE PARKA VOGEL

Smučišče Vogel

S smučiščem Vogel upravlja delniška družba Žičnice Vogel Bohinj. Poglavitni dejavnosti družbe sta prevoz potnikov in blaga z žičniškimi napravami (vlečnice, sedežnice, nihalna in tovorna žičnica) ter gostinska dejavnost. Družba želi s sloganom »Vogel. Kot v pravljici.«, ki opisuje center tako v zimskem kot v letnem času, povečati prepoznavnost in obiskovalcem zagotoviti pravljичni občutek ter še povečati obisk tako v zimskem kot tudi v poletnem času ter obiskovalcem ponuditi čim večje število vsebin na Voglu. Prav tako želijo izkoristiti prednosti, ki jih ponuja lega v Triglavskem narodnem parku, ki sicer postavlja precej omejitev pri razvoju, v primerjavi z ostalimi športnimi centri. Navajajo, da bo v tem okviru potrebno poiskati rešitve, ki bodo sprejemljive tako za park kot tudi za Žičnice Vogel Bohinj.

Posebno pozornost naj bi Žičnice Vogel Bohinj namenjale tudi varovanju okolja. Smučišče samo po sebi pomeni določeno degradacijo okolja, vendar pa naj bi se Žičnice Vogel Bohinj trudile čim manj dodatno obremenjevati okolje. Na Voglu tako ne zasnežujejo umetno, posebno pozornost in skrb namenjajo varčevanju z vodo in lovljenju padavinske vode, skrbijo za ločeno zbiranje odpadkov, ki jih odvažajo v dolino, kjer jih prevzema ustrezen zbiralec. Prav tako vsako leto organizirajo čistilno akcijo, v kateri očistijo smučišče Vogel in bližnjo okolico.

Družba je v letu 2016 izdala poslovni načrt za leto 2016, v katerem v drugi točki opišejo vizijo, strategijo in ključne strateške cilje za obdobje 2016-2020.

Glavne strateške usmeritve so naslednje :

- razvoj smučišča s postavitvijo novih in nadomestnih žičniških naprav na obstoječih in novih terenih
- prioritetna nadomestitev sedežnice Zadnji Vogel in ureditev ter širitev smučarskih prog
- zagotovitev zadostne količine pitne vode in vode za zasneževanje. Postavitev sistema zasneževanja in s tem zmanjšanje tveganj zaradi odvisnosti od naravnih možnosti. Možnost izvedbe vrtine za vodo (cenejša varianta, manj zanesljiva) ali zagotovitev vode iz doline (dražja varianta, a z zagotovljenimi zadostnimi količinami vode);
- ureditev odpadnih voda;
- ureditev parkirišč;
- ureditev sodobnega gostinskega objekta;
- širitev smučišč proti Ribčevemu Lazu s postavitvijo novih naprav (1. sekcija: Vrh Konte - Ribčev Laz; 2. sekcija: Ribčev Laz-spodnja postaja);
- rešitev vprašanja pitne vode, tehnološke vode in fekalij;
- dodatna ponudba v poletni sezoni (razgledna ploščad, urejen kolesarski spust, via ferrata ...);
- izkoristiti prednosti naravnega ambienta;
- pridobitev ustreznih virov za naložbe, pri čemer računamo tudi na nepovratne vire, s katerimi se bodo v večjem odstotku financirali komunalni projekti.

V poslovnem načrtu za leto 2016 opredelijo tudi razvojne cilje za leto 2016, med katerimi je najpomembnejši sodelovanje pri pripravi državnega lokacijskega načrta, ki naj bi bil podlaga za realizacijo razvojnih načrtov.

Bike park Vogel

Bike park Vogel je začel z delovanjem leta 2015. V tem času se je zamenjala upravljalna ekipa parka, tako da danes s parkom soupravlja Zavod Trans Julius. Bike park je nastal z željo po razvoju kakovostnih aktivnih turističnih produktov na območju Julijskih Alp. V letošnjem letu bike park obnavljajo, v prihodnjem letu pa bodo ponudbo obogatili z novimi aktivnostmi ter oživili izposojlo koles. Na spletni strani še navajajo, da je osrednji namen partnerstva nadaljevanje in nadgradnja

gorskokolesarske ponudbe na Voglu ter nadaljevanje načrtane smeri razvoja aktivnega turizma v Julijskih Alpah.

Soupravitelji parka so pripravili tudi dokument s pravicami in obveznostmi uporabnikov parka, v katerem opozarjajo, da je hitrost vožnje potrebno prilagoditi karakteristikam in razmeram na progi, še posebej v primeru slabih vremenskih razmer (točka 9). Ni dovoljeno ogrožati drugih, še posebej manj večjih kolesarjev in pešcev (točka 10). Zapuščanje označenih poti ni dovoljeno, vožnja je dovoljena le po označeni progi (točka 12). Najstrožje je prepovedano spreminjanje poteka proge in ovir na njej (točka 13). Prav tako je strogo prepovedano vzpenjanje po progi, bodisi peš ali s kolesom (točka 14). Proge ni dovoljeno uporabljati izven delovnega časa obratovanja sedežnice (točka 16).

UPRAVLJANJE Z VIDIKA OBČINE IN LOKALNIH TURISTIČNIH ORGANIZACIJ

Pot Ribčev laz-Rjava skala leži na območju občine Bohinj. Na tem prostoru sta najpomembnejši turistični organizaciji Turizem Bohinj in Turistično društvo Bohinj.

Občina Bohinj

Občina Bohinj je prepoznavna predvsem po naravni dediščini, saj s svojimi 66 % površine leži v Triglavskem narodnem parku.

Leta 2004 je občina sprejela Razvojno strategijo občine Bohinj, v kateri je opredelila naslednje strateške cilje:

- razviti občino Bohinj kot prepoznavno evropsko turistično destinacijo;
- ohraniti naravno in kulturno dediščino;
- turizem je najpomembnejša razvojna panoga v občini.

Razvojno strategijo so potem še dopolnili s Programom razvoja turizma v Bohinju 2006-2013, v katerem izpostavijo uravnotežen trajnostni turizem kot zmagovalno panogo za Bohinj v naslednjem razvojnem obdobju. Zato v programu razvoja izberejo več nosilnih turističnih proizvodov, med katerimi sta na prvih dveh mestih zapisana a) Bohinj in Triglavski narodni park - ohranjanje narave, ter b) proizvodi športa in rekreacije s poudarkom na pohodništvu, kolesarjenju, vodni rekreaciji, ribolovu, konjeništvu, rekreaciji na snegu in tekmovanjih. Vsi izbrani proizvodi so bili izbrani na podlagi ugotovljenih ekonomskih in socialnih upravičljivosti (naravne, kulturne in druge vrednote - ponudba; večinski turisti – povpraševanje; prebivalci Bohinja – izvajanje) in strokovne evalvacije glede na vrste povpraševanja.

V sklopu Pohodništvo in tek so v obdobju 2006-2013 med drugim načrtovali ožvitev, popestritev in razvoj novih tematskih poti ter ožvitev planinskih in drugih poti.

V sklopu Kolesarstvo poudarijo, da je Bohinj izrazito kolesarska destinacija. Pri tem je v ospredju ureditev Bohinjskega kolesarskega centra, ki bi obveščal in izobraževal obiskovalce, nudil logistično pomoč in nenazadnje tudi nudil popravilo koles. Za seminarsko nalogo zanimiva sta bila še projekta vzpostavitve Bohinjske gorskokolesarske trase, ki temelji na kolesarskem vodniku Bohinj za kolesarje (M. Žmitek), ter ureditev Bohinj downhill – spustaške proge, ki jo umestijo na smučišče Kobla.

Leta 2016 je občina Bohinj v Uradnem vestniku občine izdala odlok o Občinskem prostorskem načrtu občine Bohinj, katerega cilj je prispevati k povečanju kakovosti življenja njenih prebivalcev. Zato je treba na območju Bohinja združevati skrb za zagotavljanje visoko razvitih in konkurenčnih potencialov: družbenega razvoja (turizem, kultura, šport, zabava) in gospodarstva ter zagotoviti ustrezne možnosti za bivanje (stanovanja, rekreacija, naravno okolje). V načrtu navajajo, da turistična in rekreacijska raba prostora obremenjujeta naravno okolje, povzročata konflikte z lastniki zemljišč, drugimi rabami in celo obremenjujeta vidno kakovost kulturne krajine. Med najbolj obremenjenimi območji so tudi smučarski center Vogel ter planinske postojanke v visokogorju. Prav tako ugotavljajo, da so lokacije, ki se uporabljajo za šport in rekreacijo v zimskem in letnem času, slabo infrastrukturno opremljene.

V 40. členu prostorskega načrta podajo usmeritve za krajinske enote, med njimi tudi za območje Bohinja ter za območje Severnih in Srednjih Bohinjskih planin. V teh usmeritvah za območje Bohinja med drugim izpostavijo razvoj zimskoturističnih centrov, ki se jih nadgradi s poletno ponudbo, njihov nadaljnji razvoj pa se navezuje na naravne in kulturne znamenitosti (Vogel, Bohinjska Bistrica, Rudno polje, območje Šport hotela in hotela Jelka na Goreljku ter Senožeta). Poleg tega se na tem območju tudi dopolnjujejo pohodniška in kolesarska infrastruktura ter učne poti.

Usmeritve za območje Severnih Bohinjskih planin in Spodnjih Bohinjskih gora pa se nanašajo na gospodarjenje z gozdom (mora biti v skladu z gozdnogospodarskimi načrti, preprečevati je treba goloseke in pazljivo načrtovati nove gozdne prometnice), območja plazov (ustrezna sanacija in s tem preprečevanje nadaljnjega plazenja), vzdrževanje planinskih pašnikov, preprečevanje preobrazbe stanov v sekundarna bivališča (gradnja novih sekundarnih bivališč ni dopustna). Podajajo, da je pri prenovi, vzdrževanju ali nadomestitvi značilnih objektov planin potrebno ohranяти lokalno pogojene prvine in materiale gradnje ter lokalno tipologijo arhitekture, poleg tega se visoke Bohinjske planine s pastirskimi stanovi ohranjajo in revitalizirajo kot izjemne kulturne krajine. Ureja in vzdržuje se obstoječe pohodniške in planinske poti ter hkrati omeji množični planinski turizem. Smučarski center Vogel se ureja tako, da se zmanjšajo vplivi na kulturno krajino planin in naravno območje, poudarek je predvsem na urejanje dostopov, postaj žičnic ter jasni določitev in zamejitvi območij smučišč ipd.

V 45. členu OPN Bohinj opredelijo 4 glavna območja za turizem, in sicer:

- območje intenzivnega turizma (območju Bohinjske Bistrice) -> prednostno območje razvoja turizma;

- območje posebne naravne in kulturne vrednosti z zadržano razvito turistično in rekreacijsko infrastrukturo (območje jezerske sklede) -> za seminarsko nalogo pomembna usmeritev območja je dopolnjevanje pohodniške in kolesarske infrastrukture ter učnih poti;

- območje posebne naravne in kulturne vrednosti z rekreacijsko infrastrukturo v naravnem zaledju (Spodnje bohinjske gore) -> tu se izvaja predvsem izgradnja in dopolnjevanje pohodniške infrastrukture z nadgradnjo tematskih poti.

V območju gozdov so v skladu z OPN dopustni objekti in dejavnosti (60. člen):

- posegi v skladu z gozdnogospodarskimi in lovskogojitvenimi načrti, ureditev učnih, rekreacijskih, planinskih poti, naprave za rekreacijo v naravi, klopi, mize, razgledišča in razgledni stolpi, koši za odpadke, usmerjevalne in izobraževalne table, kažipoti in podobna oprema,

- objekti za vodnogospodarske ureditve ter druge ureditve za potrebe varstva pred negativnim delovanjem voda,

- objekti za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami počivališč ob kolesarskih, planinskih in drugih rekreacijskih poteh z ustrezno opremo: klopi, opozorilne in informacijske table ter izjemoma kurišče.

V 103. členu, ki ureja kolesarske, planinske in druge rekreacijske poti v TNP, določajo:

- Kolesarjenje v prvem in drugem varstvenem območju parka je dopustno po gozdnih in kmetijskih cestah, planinskih in drugih poteh ter nekategoriziranih gozdnih prometnicah, določenih v načrtu upravljanja narodnega parka. Nove poti, zgrajene zgolj za potrebe kolesarstva, v tem območju niso dopustne.

- Območja, namenjena vožnji z gorskimi kolesi, določi upravljavec narodnega parka s sodelovanjem lokalne turistične organizacije.

- Sanacija obstoječe mreže planinskih poti je dopustna ob predhodni uskladitvi s Planinsko zvezo Slovenije in upravljavcem narodnega parka.

- Pešpoti in planinske poti je na izpostavljenih mestih dopustno zavarovati, na erozijskih območjih je potrebno urediti ustrezno odvodnjevanje.

Ob upoštevanju smernic upravljalca narodnega parka je dopustna ureditev počivališč ob kolesarskih, planinskih in drugih rekreacijskih poteh z ustrezno opremo: klopi, opozorilne in informacijske table ter izjemoma kurišče.

V 163. členu so predstavljeni podrobni prostorski izvedbeni pogoji (PIP) na območjih rekreacije v naravnem okolju, kjer je potrebno slediti naslednjim usmeritvam:

Odprti prostor v območjih za rekreacijo v naravnem okolju se ureja ob upoštevanju krajinskih značilnosti posameznih predelov in se skladno s podrobnimi PIP za posamezne EUP namenja različnim oblikam rekreacije. EUP na območju rekreacije v naravnem okolju so podlaga za upravljanje rekreacijskih ali varovanih območij.

V območjih rekreacije v naravnem okolju se ob izvajanju dejavnosti in posegov za namen rekreacije zagotavlja tudi ohranjanje naravne zgradbe in naravnih procesov v kulturni krajini in na naravnih območjih, krajinskih značilnosti, pomembnih za prepoznavnost in funkcionalnost prostora ter ohranjanje ekoloških vrednosti posameznih območij, kot so:

gozdne površine in gozdne zaplate,

sklenjena območja kmetijskih površin z značilno strukturo ter prepletom z gozdnimi otoki in mejicami,

naravne reliefne oblike,

vodotoki in obrežna vegetacija.

Športna in rekreacijska raba ne sme trajno spreminjati primarne rabe površin. Ureditve rekreacijskih površin morajo biti izvedene brez ograj, dopustne so le lesene ograje okrog manež in varovalne ograje na smučiščih.

Na območju Vogla so tako dopustni naslednji posegi, objekti in ureditve:

povečevanje turističnih nastanitvenih kapacitet ni dopustno;

na območju zgornje postaje nihalk (Ski hotel, restavracija Viharnik) je dopustna tudi ureditev razgledne ploščadi;

dopustna je ureditev kolesarskega parka (Orlove glave) in kolesarskega spusta (po Žagarjevem grabnu, po poti od Storeča do Ribčevega Laza).

Za vse zgornje posege je treba pridobiti pravnomočno naravovarstveno soglasje ter kulturnovarstveno soglasje.

Na območju arheološkega najdišča Dolga Planja je treba ob vseh posegih v tla zagotoviti arheološki nadzor nad zemeljskimi deli. Gozdne in grmovne površine južno in vzhodno od naravne vrednote Lopata ter južno in okoli Storeč vrha je treba ohranjati zaradi ohranitve mirnih območij ter drugih naravovarstveno pomembnih habitatnih tipov. V času od januarja do junija je treba omejiti dostop na mirna območja (npr. rekreativnim športnikom, nabiralcem, pohodnikom, turistom ipd.). Pri umeščanju dejavnosti in izvajanju aktivnosti na mirnih območjih je treba upoštevati tudi naslednje omilitvene ukrepe (navedeno je ime mirnega območja):

Lopata: hoja je dopustna samo po označenih planinskih poteh;

Vogel: jadrarno padalstvo je dopustno na območju, ki je določeno v načrtu upravljanja TNP. Hoja je dopustna samo po označenih planinskih poteh;

Storeč: hoja je dopustna samo po označenih planinskih poteh;

Orlove glave: jadrarno padalstvo se usmerja izven mirnega območja.

Osvetljevanje smučišč ni dopustno.

Turizem Bohinj

Turizem Bohinj trži številne produkte, od katerih so nekateri zanimivi tudi z vidika seminarske naloge. Tako tržijo vodenja po Visokogorski arheološki poti na Voglu, doživetja Zip line Vogel, polet z jadrlnim padalom z Orlove glave na Voglu, kolesarjenje v Bike parku Vogel, kjer v informacijah o

progi navajajo, da spust v dolino uradno ni mogoč. Nudijo tudi izposojanje treking koles, s katerimi lahko turisti raziskujejo okolico Bohinja.

Turistično društvo Bohinj

Turistično društvo Bohinj uokvirja turistične dejavnosti v Bohinju in se trudi za urejenost in boljše prepoznavnost Bohinja ter njegove ponudbe doma in po svetu. Poseben poudarek dajejo ohranjanju in povečanju zasebnih namestitev v Bohinju (še posebej pri kooperantih), sodelovanju turističnih akterjev v Bohinju ter skrbi za izboljšanje turistične ponudbe v Bohinju. V naslednjih letih nameravajo veliko truda in znanja vložiti v posodobitev oglaševanja in posredovanja turističnih namestitev, organizacijo prireditev in urejanje turističnega kraja.

UPRAVLJANJE Z VIDIKA PZS INPD MERCATOR

Planinska zveza Slovenije je prostovoljna zveza društev, katere glavna dejavnost je povezovanje društev in zagotavljanje pogojev za planinstvo v Sloveniji ter mednarodnem prostoru. Poleg tega tudi goji slovensko planinsko izročilo, izvaja prostovoljsko delo in deluje kot del civilne družbe, v javnem interesu in kot nacionalna panožna zveza s področja planinstva. Poslanstvo Planinske zveze Slovenije in celotne planinske organizacije je: Planinstvo kot način življenja. Častni kodeks slovenskih planincev pa vrednota, ki jo spoštuje in uresničuje planinska organizacija. Načela delovanja planinske organizacije so: celovito planinstvo in njegova promocija, usmerjenost k društvom, usposabljanje obiskovalcev gora za varnejše gibanje v gorah, varovanje gorske narave, strokovnost in sodelovanje, preglednost delovanja in vključevanje javnosti v sprejemanje odločitev.

Pregled za seminarsko nalogo pomembnih nalog Planinske zveze Slovenije:

- a) normativno ureja, organizira, povezuje, usmerja in vodi planinstvo v Republiki Sloveniji,
- e) izvaja program, v katerem se vsebine 1. člena ter drugega, tretjega in četrtega odstavka 4. člena statuta PZS dopolnjujejo in prepletajo,
- g) razvija športne zvrsti in izvaja planinske športne panoge,
- m) izvaja trajnostni planinski turizem in skrbi za planinske objekte, naprave in oznake,
- n) vodi in usklajuje dejavnosti urejanja planinskih poti,
- p) upravlja s premoženjem PZS,
- t) skrbi za varovanje gorske narave. člani

Skrbnik planinske poti je planinsko društvo Mercator. Ta je v skladu z zakonom, ki ureja društva, včlanjeno v pristojno planinsko zvezo in ga je, v skladu z zakonom o Planinskih poteh, pristojna planinska zveza pogodbeno pooblastila za vzdrževanje in označevanje planinske poti Ribčev laz-Rjava skala, s čimer mora zagotavljati nemoteno in varno uporabo poti. Skrbniki imajo pravico in dolžnost, da planinske poti vzdržujejo in označujejo z risanjem markacij, postavljanjem usmerjevalnih tabel, skrinjic in po potrebi varovalne opreme.

Poleg tega Zakon o planinskih poteh navaja, da mora skrbnik planinsko pot vzdrževati tako, da se pri tem ne spreminjajo reliefne in krajinske značilnosti območja, na katerem poteka. Prav tako se ne sme poslabševati vodnih, gozdnih, habitatnih in kmetijskih razmer zemljišča, preko katerega poteka, in tudi ne poslabševati obstoječega stanja okolja. Označevanje z risanjem markacij, postavljanjem usmerjevalnih tabel, skrinjic in varovalne opreme pa mora izvajati samo tako, kot je to določeno s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi. Pri gradnji, vzdrževanju in označevanju planinskih poti ter omogočanju njihove nemotene in varne uporabe se uporabljajo predpisi, ki urejajo rabo gozdov, urejanje prostora, graditev objektov, ohranjanje narave, evidentiranje nepremičnin in stvarnopravna razmerja, če ni z zakonom določeno drugače.

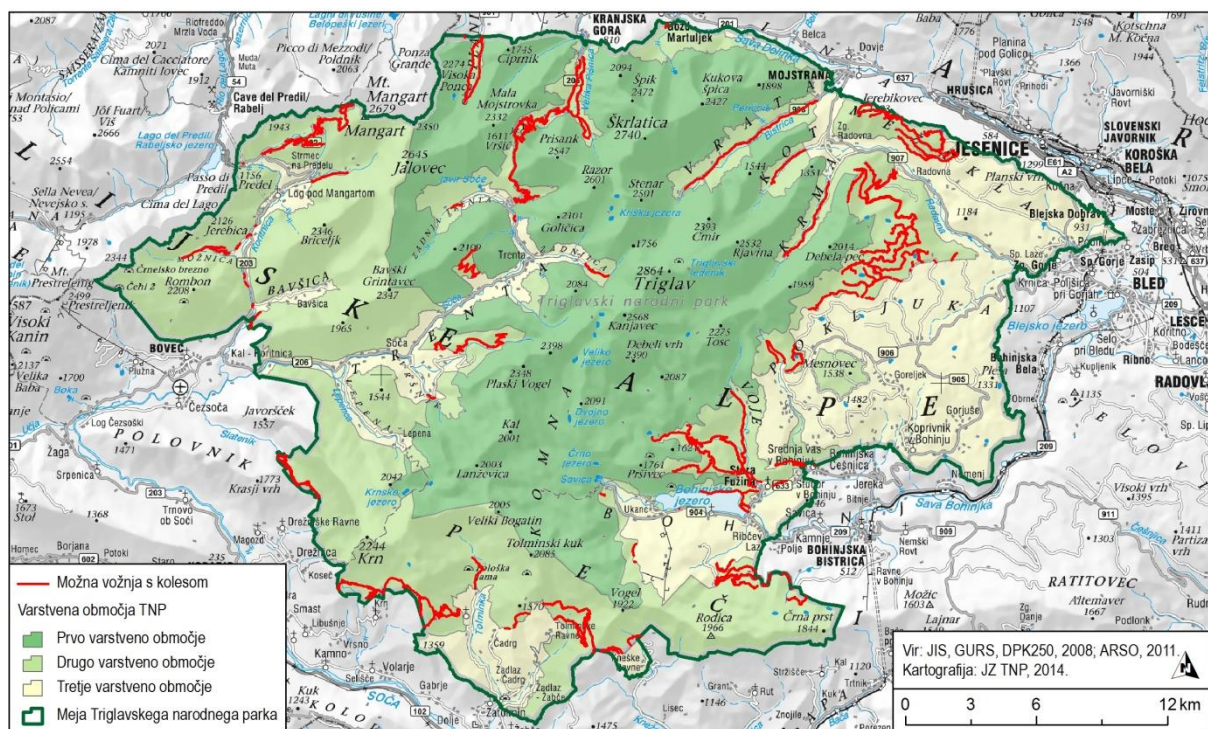
RAZPRAVA

S planinskimi potmi se danes ne upravlja, temveč se zanje skrbi in se jih ureja. Urejajo jih planinska društva, ki sledijo smernicam, zapisanim v Zakonu o planinskih poteh, in pravilnikom, ki jih vsebuje zakon, ter številnim drugim smernicam oziroma upravljalским načrtom. Tako morajo biti planinske poti, ki potekajo skozi gozd, označene, kot je urejeno v zakonu o gozdovih. V primeru, da se pot nahaja na varovanem območju, morajo društva slediti uredbam, ki se tičejo urejanja poti v dotičnem zavarovanem območju. Ko se v to sliko vpletejo še občine in turistična društva, ki imajo v mislih predvsem dobiček, se stvari zaostrijo. Posledica te razdrobljenosti je, če malce karikiram, da vsi pijejo, ne ve pa se, kdo bo na koncu plačal, saj obstaja mnogo različnih predpisov, ki vsak malce na svoj način definirajo in urejajo isto stvar.

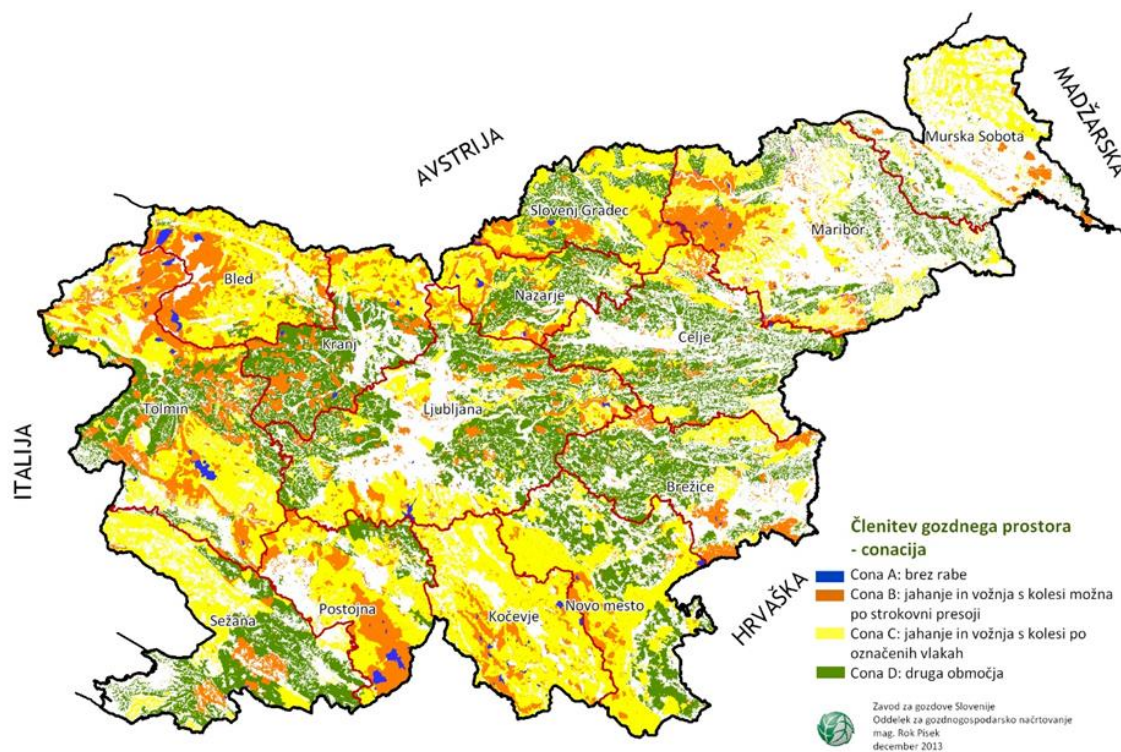
V praksi pride do problema, ko so rabe posameznih interesnih skupin, ki pot uporabljajo, v konfliktu. V primeru planinske poti Ribčev laz-Rjava skala so rabe, ki so v konfliktu, predvsem planinstvo in kolesarjenje, kolesarjenje in varovanje okolja ter naravne dediščine in ne nazadnje planinstvo in varovanje okolja in kulturne dediščine.

Z vidika planincev planinska pot Ribčev Laz-Rjava skala ni ravno atraktivna. Pot je relativno dolga, povečini nerazgledna in zato tudi slabo obiskana. Večinoma služi predvsem kot pot za spust pohodnikov, turistov v dolino. Vendar pa je to ena od dveh poti, ki vodijo iz Vogla v dolino, in je kot taka pomemben del mreže planinskih poti v Bohinju, saj za razliko od poti po Žagarjevem grabnu vodi po bolj ali manj neokrnjeni naravi. Žal podatka o številu turistov, ki za svoj povratek v dolino izberejo eno od dveh pešpoti, nisem dobila. Planinsko društvo glede same poti nima nobenih drugih interesov kot skrb za pot in njeno urejanje. Javni zavod Turizem Bohinj ter občina kot njegova ustanoviteljica in Turistična organizacija Bohinj ob mojem poizvedovanju o sami poti niso pokazali nobenega interesa za upravljanje z njo.

Pri vprašanju kolesarjenja po trasi planinske poti Ribčev laz-Rjava skala opazim, da pride že kmalu do razhajanj med kolesarji samimi. V teoriji se delijo gorski kolesarji na izletne gorske kolesarje, popotne gorske kolesarje, turne gorske kolesarje, spustaše, cross/kros gorske kolesarje in 4x gorske kolesarje. Pri tem v posameznih kategorijah poznamo tako rekreativno kot tekmovalno obliko kolesarjev. V tem primeru pridejo do izraza predvsem razlike med rekreativnimi turnimi gorskimi kolesarji in spustaši. Prvi namreč opravijo vzpon in spust na lasten pogon, drugi pa za vzpon uporabijo alternativna sredstva (žičniške naprave, avtomobilski prevoz). G. Rovar, načelnik komisije za turno kolesarstvo, mi v pogovoru izpostavi, da Vogel za turne kolesarje nima urejenega dostopa, saj vzpon s kolesom na Vogel ni mogoč in je kot tak za turne kolesarje nezanimiv. Prav tako je po njegovem mnenju zgornji del poti tehnično preveč zahteven za večino turnih kolesarjev in v tej obliki primernejši za kategorijo spuštašev, ki imajo temu tudi bolj prilagojena kolesa. Vendar pa meni, da Vogel kljub temu potrebuje možnost spusta s kolesi v dolino, pri čemer bi bilo po njegovem mnenju smotrno urediti pot za spust na obeh trasah, preko Žagarjevega grabna in v smeri Ribčev laz. V primeru trase Rjava skala-Ribčev laz bi bilo potrebno v zgornjem delu urediti novo kolesarsko pot, ki bi potekala vzporedno s planinsko. Niže pa bi se trasa kolesarske poti lahko pridružila planinski poti. V tem primeru bi morali planinsko pot v delu, kjer bi po trasi potekali tako kolesarska kot planinska pot, prilagoditi tako, da bi ustrezala merilom za dvonamensko rabo, in jo temu primerno označiti. Ekipa Zavoda Trans Julius si bo po pogovorih sodeč še naprej prizadevala za vzpostavitev kolesarske poti v smeri Ribčevega laza, saj menijo, da bi z njo Vogel in celotno območje Julijskih Alp dobili dodano vrednost. Menijo, da se dnevno v turistični sezoni po planinski poti spustijo vsaj 3 kolesarji dnevno, kar znese tudi po 20 kolesarjev na teden, zato pozivajo k ureditvi poti tako, da bi vožnja po njej ne škodovala poti. Prav tako so izrazili pripravljenost za sodelovanje s planinskim društvom pri urejanju morebitne dvonamenske poti.

Slika 8: Prikaz prometnic v osrednjem območju, na katerih je dopustna vožnja s kolesi, vir: Upravljalški načrt Triglavskega narodnega parka

Slika 9: Conacija gozdnega prostora, vir: ZGS

Opozarjamo, da v območjih conacije B, C in D poti za kolesarjenje in ježo sporazumno določijo in označijo lastniki gozdov, Zavod za gozdove in pristojna lokalna skupnost. V primeru, da poti niso označene, kolesarjenje in ježa tudi v območjih B, C in D nista dovoljeni. V območju A sta kolesarjenje in ježa v celoti prepovedani, označitev teh poti ni možna.

Z vidika varovanja okolja je celotno območje planine Vogel zelo sporno. Leži namreč v tretjem varstvenem območju, del tudi v mirnem območju Triglavskega narodnega parka, hkrati pa je dom infrastrukturno neurejenemu visokogorskemu smučišču, ki s težnjo po vse številčnejšem turizmu in širitvi ponudbe močno obremenjuje okolje. Glede na padavinske trende preteklih let ter podnebne spremembe, ki se jih lahko nadajamo, je pričakovati dodatne pritiske po ureditvi umetnega zasneževanja oz. poudarjanje pomena »zelene« sezone in širitvi ponudbe produktov, namenjenih temu delu sezone. Vse to pa bi še dodatno degradiralo zavarovano območje. Zato bi bil potreben temeljit premislek o obliki in zasnovi zavarovanega območja Triglavskega narodnega parka. Pri tem bi bilo potrebno podati realno oceno, kako velikost, lokacija in meje vplivajo na upravljanje parka, ter presoditi učinkovitost njegovega upravljanja z vidika varovanega območja. Pri tem je potrebno ovrednotiti vse tri ključne faze razvoja. Vire, ki so na voljo, proces, ki se izvaja, in rezultat, ki se ga dosega, primerjati z rezultatom, ki ga želimo doseči. Šele na podlagi teh dognanj bi se bilo smotrno pogovarjati o prihodnosti območja.

In ne nazadnje je pot pomembna tudi z vidika varovanja kulturne dediščine Vogla. Že od pradavnine je bila ta planinska pot glavna pot za dostop na planino Vogel in je, preko gorskih prelazov, povezovala Bohinj s Posočjem. Planina Vogel je ena izmed najobširnejših visokih planin v Srednjih Bohinjskih gorah. Obsega območje Prednjega ter Zadnjega Vogla, kjer še danes pasejo živino in kjer še danes obratuje tradicionalna sirarna. Na planini so našli sledi, ki kažejo na prisotnost človeka v teh krajih vse od železne dobe naprej pa do rimskih časov. Ob smučarski progi Kratki Plaz na Prednjem Voglu leži arheološko najdišče Dolga planja, ki obsega temelje preproste kamnite stavbe. Temelji so iz večjih ali manjših apnenčastih kamnov, ki so skrbno zloženitem, brez malte. Na kamne so nato položili lesena bruna in jih še dodatno obložili s kamni. Taka stavba naj bi služila kot zavetje in začasno prebivališče takratni prebivalcev in morebitnih popotnikov. V stavbi in njeni okolici so našli večjo količino bobovca, rude, ki so jo v teh krajih kopali za pridobivanje železa, nož, nekaj keramike ter rimske fibule. Dokaze o človeški poselitvi so našli tudi na dveh lokacijah, Poljanca in Kal, na območju Zadnjega Vogla.

ZAKLJUČEK

Na spletni strani občine Bohinj je zapisano naslednje: Bohinjci imamo lepo naravo, ki nas obdaja, in pa svojo himno, v kateri jo opevamo: Mi Bohinjci sredi raja, radost sladko uživamo!

Za zdaj je še tako, vendar je potrebno poskrbeti, da tako tudi ostane. Zato je potreben dialog med vsemi vpletenimi stranmi, v katerem je potrebno določiti prioritete ter način njihovega razvoja. Vendar pozor! Potreben je tudi nadzor in evalvacija izvedbe načrtov ter v primeru, ko ugotovimo, da prihaja do nepričakovanih zapletov, hitro in učinkovito ukrepanje, saj lahko le tako preprečimo negativne učinke napačnih odločitev in neprimernih praks.

V primeru planinske poti Ribčev laz- Rjava skala bi torej predlagala, da se za mizo vsedejo vse zainteresirane strani, od kolesarjev in planincev kot tudi lastnikov zemljišč, varuhov okolja in strokovnjakov za kulturno dediščino ter nenazadnje tudi javnost ter se posvetujejo in skupaj pripravijo vizijo razvoja planinske poti in morebitne smernice za upravljanje z njo.

VIRI

Atlas okolja, ARSO (http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso).

Hockings M., Stolton S., Leverington F., Dudley N., Courrau, J. (2006). Evaluating Effectiveness: A framework for assessing management effectiveness of protected areas. 2nd edition. IUCN.

Hamilton, L., McMillan L. (2004). Guidelines for Planning and Managing Mountain Protected Areas, IUCN.

<http://obcina.bohinj.si/index.php?id=9>

http://www.bohinj-info.com/si/turisticno_drustvo_bohinj

<http://www.gorenjski-muzej.si/?p=2314>

<http://www.planinske-poti.si/>

http://www.smd-drustvo.si/Arhiv%20dokumentov/9%20Novice/2016_09_kulturno-pohodniske_poti_bohinja.pdf

<http://www.vogel.si/>

http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/CE/gozdovi_SLO/Conacija/Conacija_gozd_prost.jpg

https://www.hribi.net/izlet/ribcev_laz_planinska_koca_merjasec_/1/587/3249

<https://www.napovednik.com/turizem-bohinj>

<https://www.tnp.si/>

IUCN Guidelines for Protected Area Management Categories

Mnenje upravljalca narodnega parka glede dvoamenske rabe poti št. 566 Ribčev laz-Rjava skala

Občinski prostorski načrt občine Bohinj, vir:

http://obcina.bohinj.si/fileadmin/user_upload/Javne_razgrnitve/OPN_Bohinj/Odluk_o_Obcinskem_prostorskem_nacrtu_obcine_Bohinj_neuradno_precisceno_besedilo.pdf

POSLOVNI NAČRT DRUŽBE ŽIČNICE VOGEL BOHINJ, d.d., ZA LETO 2016, vir:

http://www.vogel.si/files/9514/6599/0851/BP2016-Vogel_final.pdf

Priročnik za markaciste

Program razvoja turizma v Bohinju 2006- 2013, vir:

http://obcina.bohinj.si/index.php?id=691&no_cache=1&tx_drblob_pi1%5BdownloadUid%5D=554

Prostorski pregledovanik Zavoda za gozdove (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>)

Statut Planinske zveze Slovenija

Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021, vir:

http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/mgrt.gov.si/pageuploads/Strategija_turizem_osnutek_15.6.2017.pdf

Upravljalški načrt Triglavskega narodnega parka, vir: <https://www.tnp.si/assets/Javni-zavod/Nacrt-upravljanja/JZ-TNP-Nacrt-upravljanja-TNP-2016-2025.pdf>

Zakon o gozdovih

Zakon o planinskih poteh

Zakon o Triglavskem narodnem parku

ZAHVALA

Zahvaljujem se planinskemu društvu Mercator, ki mi je omogočilo izobraževanje za Varuha gorske narave, v sklopu katerega je nastala ta seminarska naloga. Ta ne bi bila možna brez pomoči posameznikov, ki so s svojim znanjem in informacijami pomagali pri njenem nastajanju. Zahvala gre tako mentorici Marjeti Keršič Svetel za vso njeno pomoč in vodenje, g. Jožetu Rovanu, načelniku KTK, za njegove misli o planinski poti z vidika turnih kolesarjev, predsednici, merkacistom, varuhom gorske narave in vodnikom planinskega društva Mercator ter ekipi Zavoda Trans Julius za njihove poglede na pot in mnenja o njej ter gospe Mariji Ogrin za osvetlitev kulturne dediščine Bohinja. Hvala vam za vso pomoč.

Urška Pišek

Ljubljana, 10. 9. 2017